

Resumé

Socialdemokratiet har meddelt, at de ønsker et mere '[social retfærdigt](#)' og '[realistisk](#)' [pensionssystem](#). Hvad det præcis indebærer, er uklart. En mulighed er, at Socialdemokratiet ønsker en differentieret pensionsalder, så nogle grupper i større omfang end andre skal have mulighed for at trække sig tidligere tilbage.

Så sent som i foråret 2022 konkluderede Pensionskommissionen, at der ikke er grundlag for at differentiere pensionsalderen yderligere. CEPOS har opdateret Pensionskommissionens beregninger og set på, hvor mange år en 40-årig kan forvente at have på de forskellige tilbagetrækningsordninger baseret på de tilbagetrækningsmønstre og den levetid, som var gældende i 2022-2023. Analysen bekræfter Pensionskommissionens resultater, idet den finder, at:

- Den største forskel i antal år på en tilbagetrækningsydelse findes mellem mænd og kvinder. En 40-årig kvinde kan forvente 5,1 år mere på en tilbagetrækningsordning end en 40-årig mand.
- Der er kun begrænset forskel mellem uddannelsesgrupper. Målt som 40-årig kan ufaglærte forvente flest år på tilbagetrækningsordninger (20,3 år), mens personer med en lang videregående uddannelse (LVU) kan forvente færrest år (18,3).
- Hvis man ser bort fra førtidspensionister, har LVU'ere og faglærte lige mange forventede år på tilbagetrækningsordninger (18,0).
- Inden for hver uddannelsesgruppe er der stor spredning i forventet levealder. 35-40 pct. af de ufaglærte kan forvente at leve længere end gennemsnittet for LVU'ere.
- Givet de små forskelle i forventet antal år på tilbagetrækningsydelse mellem uddannelsesgrupper og den store spredning i forventet levetid inden for de enkelte uddannelsesgrupper, er det ikke hensigtsmæssigt at lave differentierede tilbagetrækningsordninger baseret på uddannelsesvalg.

Forventet antal år på tilbagetrækningsordninger som 40-årige fordelt på uddannelsesniveau						
	Efterløn	Arne-pension	Senior-pension	Førtids-pension	Folke-pension	Alle ordninger
Ufaglærte	0,5	0,1	0,3	5,4	14,0	20,3
Faglærte	0,6	0,2	0,4	1,8	16,0	19,0
KVU/MVU	0,7	0,1	0,2	1,2	18,0	20,2
LVU	0,2	0,0	0,1	0,5	17,5	18,3

Kilde: CEPOS-beregninger på Danmarks Statistiks personregister

Indledning

Socialdemokratiet har meddelt, at de ønsker et mere 'social retfærdigt' og 'realistisk' pensionsystem. Hvad det præcis indebærer, er uklart. En mulighed er, at Socialdemokratiet ønsker en differentieret pensionsalder, så nogle grupper i større omfang end i dag, skal have mulighed for at trække sig tidligere tilbage.

Så sent som i foråret 2022 konkluderede Pensionskommissionen, at der ikke er grundlag for at differentiere pensionsalderen på baggrund af uddannelsesgrupper. Pensionskommissionen fandt således, at der ikke er væsentlige forskelle i antal år på skattefinansierede tilbagetrækningsordninger mellem de forskellige uddannelsesgrupper på arbejdsmarkedet, idet ufaglærte, faglærte og personer med videregående uddannelse tilbringer omtrent lige mange år på tilbagetrækningsordninger.

Faktisk fandt Pensionskommissionen, at langt den største forskel i pensionsalder findes mellem mænd og kvinder, idet kvinder lever længere. Kvinder har i gennemsnit 5-6 år flere år tilbagetrukket fra arbejdsmarkedet.

Pensionskommissionens beregninger er baseret på 2018-data, dvs. før oprettelsen af Arne- og seniorpension. I dette notat opdaterer CEPOS derfor beregningerne og ser på, hvor mange år en 40-årig kan forvente at have på de forskellige tilbagetrækningsordninger baseret på de tilbagetrækningsmønstre og den levetid, som var gældende i 2022-2023¹. Appendiks 1 indeholder samme beregninger for en 60-årig.

Største forskel er mellem mænd og kvinder

Den største forskel i restlevetiden på tilbagetrækningsordninger finder man mellem mænd og kvinder. En 40-årig kvinde kan forvente 5,1 år længere på en tilbagetrækningsordning end en 40-årig mand, *jf. tabel 1*. I princippet skulle kvinder altså arbejde længere end mænd, hvis denne ulighed skulle fjernes.

Tabel 1.
Forventet antal år på tilbagetrækningsordninger som 40-årige fordelt på køn

	Efterløn	Arne-pension	Senior-pension	Førtids-pension	Folke-pension	Alle ordninger
Mænd	0,4	0,2	0,3	2,1	14,1	17,0
Kvinder	0,8	0,1	0,3	2,8	18,0	22,1

Kvinder har udsigt til ca. 22 år på tilbagetrækningsydelse mod 17 år for mænd. Ud af forskellen på ca. 5 år tegner folkepensionen sig for næsten 4 år. Dertil kommer, at kvinder er omkring ½ år længere på både efterløn og førtidspension.

¹ Der er således ikke taget højde for, at det skønnes at der i fremtiden vil være færre på efterløn og flere på Arne-pension.

Faglærte har længere tid på pension end akademikere

Ligesom Pensionskommissionen finder vi, at der ikke er meget store forskelle mellem uddannelsesgrupper.

Ufaglærte er længst tid på tilbagetrækningsordninger (20,3 år), jf. tabel 2. Til sammenligning har personer med lang videregående uddannelse i gennemsnit 18,3 år på tilbagetrækningsydelse. Hvis differentieret pensionsalder skal udjævne forskellene mellem uddannelsesgrupperne, så alle har 20,3 år på tilbagetrækningsordninger som de ufaglærte har i dag, så skal de faglærte trække sig 1 år tidligere tilbage end i dag, mens akademikere skal trække sig 2 år tidligere tilbage. Dvs. et sådant forslag vil altså betyde tidligere tilbagetrækning for akademikere, men ikke for ufaglærte.

Tabel 2.
Forventet antal år på tilbagetrækningsordninger som 40-årige fordelt på uddannelsesniveau

	Efterløn	Arne-pension	Senior-pension	Førtids-pension	Folke-pension	Alle ordninger
Ufaglærte	0,5	0,1	0,3	5,4	14,0	20,3
Faglærte	0,6	0,2	0,4	1,8	16,0	19,0
KVU/MVU	0,7	0,1	0,2	1,2	18,0	20,2
LVU	0,2	0,0	0,1	0,5	17,5	18,3

Kilde: CEPOS-beregninger på Danmarks Statistiks personregistre

Ufaglærte adskiller sig ved at have væsentlig flere år på førtidspension, mens personer med en lang videregående uddannelse adskiller sig ved stort set kun at benytte sig af folkepensionen. Desuden er det her værd at bemærke, at LVU'ere i større omfang end de andre grupper arbejder, samtidig med at de modtager folkepension².

Da kvinder lever længere end mænd, kunne man forestille sig, at resultaterne er drevet af, at kvindeandelen inden for uddannelsesgrupperne er forskellige. Men man får de samme overordnede resultater, hvis man udelukkende ser på mænd eller kvinder, jf. *appendiks 2*.

Beregninger uden førtidspensionister

Fortalere for differentieret pension argumenterer for, at man ikke bør tælle førtidspension med i vurderingen af vores pensionssystem. AE-rådet har fx anført at '[Personer, der kom på førtidspension tidligt i livet \(...\), skal ikke blandes ind i debatten om tilbagetrækning](#)'. CEPOS har derfor gentaget beregningerne, hvor alle personer, som har tilbragt tid på førtidspension, er udeladt.

Som det fremgår af tabel 3 har både gruppen af faglærte og personer med en lang videregående uddannelse 18 år på tilbagetrækningsordninger, når man ser bort fra personer på førtidspension. I forhold til antal år på tilbagetrækningsordninger er der altså ingen grund til at differentiere yderligere mellem faglærte og LVU'ere.

² Arbejdende folkepensionister indgår i beregningerne på lige fod med de øvrige folkepensionister.

Tabel 3.
Forventet antal år på tilbagetrækningsordninger som 40-årig, fordelt på uddannelsesniveau, ingen førtidspensionister

	Efterløn	Arne-pension	Senior-pension	Førtids-pension	Folke-pension	Alle ordninger
Ufaglærte	0,7	0,2	0,5	0,0	15,3	16,7
Faglærte	0,8	0,3	0,4	0,0	16,5	18,0
KVU/MVU	0,8	0,1	0,3	0,0	18,3	19,4
LVU	0,3	0,0	0,1	0,0	17,6	18,0

Kilde: CEPOS-beregninger på Danmarks Statistiks personregistre

Ufaglærte har i disse beregninger knap 1½ år mindre på tilbagetrækningsordninger end de faglærte og LVU'erne, mens personer med en kort- eller mellemlang uddannelse har 1,4 år mere. At ufaglærte har kortere tid på tilbagetrækningsordninger skal ses i lyset af, at 60-70 pct. af forskelle i levetid mellem uddannelsesgrupper skyldes rygning og alkohol³.

Stor variation inden for faggrupper betyder, at målretning på fx uddannelse ramme skævt

Det bør også bemærkes, at der er stor variation inden for hver uddannelsesgruppe. Fx er det ifølge Finansministeriet [35-40 pct. af de ufaglærte](#), som har en længere restlevetid som 60-årig end personer med en lang videregående uddannelse.

Det er et udtryk for, at det først og fremmest er forskelle i livsstil så som kost, rygning, motion og indtagelse af alkohol, som påvirker den forventede levealder og ikke uddannelse eller jobvalg.

Den store variation i levetid inden for uddannelsesgrupper understøtter, at det er langt mere oplagt at have ordninger, som er baseret på en lægefaglig vurdering af arbejdsevne og nedslidning frem for brede ordninger baseret på fx uddannelsesniveau – fordi ordninger baseret på uddannelsesniveau jo ikke er målrettet personer med dårligt helbred.

Boks 1. Sådan har vi gjort

Overordnet beregningsmetode.

Overordnet set bruger CEPOS og Pensionskommissionen samme metode. Metoden går ud på at beregne, hvor ofte folk er på forskellige tilbagetrækningsordninger ved en given alder. F.eks. hvor hyppigt en 64-årig er på efterløn eller en 45-årig på førtidspension osv. Det kombineres med beregninger omkring dødshyppigheder – hvor stor en andel af de 40-årige dør, før de bliver 41 år osv. Ved at kombinere disse to forhold kan man beregne, hvor mange år folk som f.eks. 40-årige kan forvente at være på de forskellige ordninger i den resterende levetid.

³ Juel og Koch: "Social ulighed i dødelighed i Danmark gennem 25 år", marts 2013.

Forskelle i forhold til Pensionskommissionens beregninger.

Når Pensionskommissionen ser på, hvor ofte folk er på en tilbagetrækningsordning, så ser de på en bestemt uge i året (ultimo november). For hver alder tæller de så op, hvor stor en andel, som er på en given ordning i præcis denne uge.

I CEPOS-beregningerne ses ikke på en bestemt dato. I stedet ser vi på tiden mellem to fødselsdage og beregner for hver eneste person, hvor stor en andel af denne tid, de har tilbragt på de forskellige tilbagetrækningsordninger. Herefter beregner vi et gennemsnit for hver alder.

I det omfang at ultimo november ikke ligner gennemsnittet af året vil denne beregningsforskel give anledning til forskelle i resultaterne.

Den anden og vigtigste forskel er, at Pensionskommissionen benytter data, hvor den enkelte henføres til en og kun en bestemt aktivitet – f.eks. beskæftigelse eller førtidspension eller efterløn osv. I disse data er der en prioriteret rækkefølge, hvor beskæftigelse prioriteres højest. Det vil sige, at en person, som er på folkepension, men også har noget beskæftigelse, vil optræde som beskæftiget i Pensionskommissionens data og ikke som folkepensionist.

CEPOS-beregningerne benytter data, hvor man for hver person kan se, hvilke perioder de er på f.eks. folkepension. Så hos os tæller en person som folkepensionist uanset om vedkommende har noget erhvervsarbejde eller ej ved siden af folkepensionen. Så længe han i en given periode modtager mindst 1 kr. i folkepension, tæller han som folkepensionist i denne periode.

Denne metodeforskel er vigtig. Ikke alene vil vores metode alt andet lige finde, at folk generelt tilbringer længere tid på de forskellige ordninger, særligt folkepension. Men det giver også en forskel, når man sammenligner på tværs af uddannelse. Vi ved, at folk med lange videregående uddannelser oftere end andre uddannelsesgrupper kombinerer folkepensionen med noget arbejde. Så i forhold til Pensionskommissionens metode vil vi alt andet lige finde relativt længere tid på folkepension for folk med en lang videregående uddannelse.

Appendiks 1. Antal forventede antal år på tilbagetrækningsordninger for en 60-årig.

Tabel A1.
Forventet antal år på tilbagetrækningsordninger som 60-årige fordelt på køn

	Efterløn	Arne-pension	Senior-pension	Førtids-pension	Folke-pension	Alle ordninger
Mænd	0,4	0,2	0,3	0,9	15,0	16,7
Kvinder	0,8	0,1	0,3	1,2	18,1	20,6

Kilde: CEPOS-beregninger på Danmarks Statistiks personregistre

Tabel A2.
Forventet antal år på tilbagetrækningsordninger som 60-årige fordelt på uddannelsesniveau

	Efterløn	Arne-pension	Senior-pension	Førtids-pension	Folke-pension	Alle ordninger
Ufaglærte	0,5	0,1	0,4	1,8	15,2	18,1
Faglærte	0,7	0,2	0,4	0,8	16,7	18,8
KVU/MVU	0,7	0,1	0,2	0,6	18,5	20,1
LVU	0,3	0,0	0,1	0,3	17,9	18,5

Kilde: CEPOS-beregninger på Danmarks Statistiks personregistre

Tabel A3. Forventet antal år på tilbagetrækningsordninger som 60-årig, fordelt på uddannelsesniveau, ingen førtidspensionister

	Efterløn	Arne-pension	Senior-pension	Førtids-pension	Folke-pension	Alle ordninger
Ufaglærte	0,8	0,2	0,5	0,0	15,9	17,4
Faglærte	0,8	0,3	0,4	0,0	17,0	18,5
KVU/MVU	0,8	0,1	0,3	0,0	18,7	19,8
LVU	0,3	0,0	0,1	0,0	18,0	18,4

Kilde: CEPOS-beregninger på Danmarks Statistiks personregistre

Appendiks 2. Forventet antal år på tilbagetrækningsordninger fordelt på både køn og uddannelse.

Tabel A4.
Forventet antal år på tilbagetrækningsordninger som 40-årige mænd, fordelt på uddannelsesniveau

	Efterløn	Arne-pension	Senior-pension	Førtids-pension	Folke-pension	Alle ordninger
Ufaglærte	0,3	0,1	0,3	4,6	12,2	17,6
Faglærte	0,4	0,2	0,3	1,5	14,3	16,8
KVU/MVU	0,4	0,0	0,2	0,9	16,1	17,6
LVU	0,2	0,0	0,1	0,5	16,4	17,1

Kilde: CEPOS-beregninger på Danmarks Statistiks personregistre

Tabel A5.
Forventet antal år på tilbagetrækningsordninger som 40-årige kvinder fordelt på uddannelsesniveau

	Efterløn	Arne-pension	Senior-pension	Førtids-pension	Folke-pension	Alle ordninger
Ufaglærte	0,7	0,1	0,3	6,3	15,7	23,2
Faglærte	0,9	0,2	0,4	2,3	17,9	21,7
KVU/MVU	0,9	0,1	0,3	1,4	19,4	22,1
LVU	0,4	0,0	0,1	0,6	19,5	20,6

Kilde: CEPOS-beregninger på Danmarks Statistiks personregistre

Tabel A6.
Forventet antal år på tilbagetrækningsordninger som 60-årige mænd fordelt på uddannelsesniveau

	Efterløn	Arne-pension	Senior-pension	Førtids-pension	Folke-pension	Alle ordninger
Ufaglærte	0,4	0,2	0,4	1,5	13,5	15,9
Faglærte	0,4	0,3	0,4	0,7	15,2	16,9
KVU/MVU	0,4	0,0	0,2	0,5	16,7	17,8
LVU	0,2	0,0	0,1	0,3	16,8	17,3

Kilde: CEPOS-beregninger på Danmarks Statistiks personregistre

Tabel A7. Forventet antal år på tilbagetrækningsordninger som 60-årige kvinder fordelt på uddannelsesniveau

	Efterløn	Arne-pension	Senior-pension	Førtids-pension	Folke-pension	Alle ordninger
Ufaglærte	0,7	0,1	0,3	2,1	16,7	20,0
Faglærte	1,0	0,2	0,4	0,9	18,5	21,0
KVU/MVU	1,0	0,1	0,3	0,6	19,9	21,8
LVU	0,4	0,0	0,1	0,3	19,9	20,7

Kilde: CEPOS-beregninger på Danmarks Statistiks personregistre